

О. В. Сперанська, О. В. Кобець

Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія, м. Запоріжжя, Україна

ПРОЕКТ БУДІВНИЦТВА ПАРКУ ІСТОРИЧНИХ І ЕТНОГРАФІЧНИХ ПЕРІОДІВ У СЕЛІ ЧЕРВОНОКОЗАЦЬКЕ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

У сучасному світі туристична галузь є одним із вагомих чинників культурного й духовного розвитку людини, однією із найпотужніших та найдинамічніших галузей економіки. Туризм зближує людей, значною мірою сприяє розвитку транспорту, зв'язку, торгівлі, сільського господарства та ін. В Україні є величезний потенціал для розвитку зеленого туризму. У межах реалізації Програми розвитку рекреаційно-курортного комплексу та туризму в Запорізькій області до 2020 р. створено реєстр садиб сільського (зеленого) туризму та етносадиб, який нараховує 20 об'єктів. У с. Червонокозацьке Вільнянського р-ну Запорізької обл. планують створити "Парк історичних та етнографічних періодів", який буде частиною українського етнографічного села. До сільської громади увійдуть жителі села, спеціалісти, котрі для туристів проводитимуть етнічні майстер-класи із землеробства, косіння, в'язання сопів, гончарної справи, вишивки, кулінарії, ткацтва і плетіння. Обстежено територію, яку було виділено, проаналізовано кліматичні, ґрунтові, ландшафтні умови, рослинний та тваринний світ. Наступним етапом буде виконання робіт із проектування зони відпочинку – "Парку історичних та етнографічних періодів". У майбутньому проекті буде передбачено, що кожна з ділянок парку відобразатиме національно-культурні особливості життя певного етносу. Із дослідження ділянки проектування видно, що зручне географічне положення, м'який клімат і природне багатство краю створили тут сприятливі умови для життя і відпочинку людини, зокрема, дітей і дорослих з обмеженими можливостями. Передбачено, що проект приверне увагу як українських, так і зарубіжних туристів. Роботи з будівництва парку виконав Запорізький єврейський центр "Мазал-тов". Частину необхідних коштів було виділено ВАТ "Запоріжсталь" як грант.

Ключові слова: зелений туризм; етнографічне село; етнографічний майстер-клас; стилі ландшафтної архітектури; парк відпочинку.

Вступ. У сучасному світі туристична галузь є одним із вагомих чинників культурного й духовного розвитку людини, однією із найпотужніших та найдинамічніших галузей економіки. Туризм не тільки зближує людей, але й значною мірою сприяє розвитку інфраструктури: транспорту, зв'язку, торгівлі, сільського господарства та інших важливих галузей. В Україні є величезний потенціал для розвитку зеленого туризму. У межах реалізації Програми розвитку рекреаційно-курортного комплексу та туризму в Запорізькій обл. до 2020 р. (затверджено рішенням обласної ради від 19.03.2004 р., № 22) створено реєстр садиб сільського (зеленого) туризму та етносадиб, який нараховує 20 об'єктів.

У с. Червонокозацьке Антонівської сільради Вільнянського р-ну, яке знаходиться на відстані 42 км від Запоріжжя, планують створити "Парк історичних та етнографічних періодів", який буде частиною українського етнографічного села. До сільської громади увійдуть нинішні жителі села, спеціалісти, котрі для туристів проводитимуть етнічні майстер-класи із землеробства, косіння, в'язання сопів, гончарної справи, вишивки, кулінарії, ткацтва і плетіння. Зручне географічне по-

ложення, м'який клімат і природне багатство краю створили тут сприятливі умови для життя людини. І хоч протягом тисячоліть клімат змінювався, територія району залишалася придатною для проживання. Клімат Вільнянського р-ну має помірно континентальний характер. Середньорічна кількість опадів становить 400–500 мм. Відносна вологість повітря змінюється від 41 % влітку до 60–90 % взимку. Можливі суховії. Середньорічна температура повітря + 9,3 °С, максимальна + 40,1 °С, мінімальна – 33,4 °С. Влітку середня температура становить +21 °С, максимальна + 40,1 °С (в липні). Взимку середня температура становить – 2,6 °С, мінімальна – 33,4 °С (в січні). Рельєф району має характер хвилястої рівнини. У межах сіл Микільського, Уральського, Петро-Михайлівки, Кам'яного, Купріянівки тягнуться балки та незначні яри. Вони порушують рівнинність поверхні та в окремих місцях піднімаються в усіх напрямках у вигляді великих хвиль. Більшість балок мають нахил у бік басейну р. Дніпро; раніше, до замулення, вони були його притоками. Територія району знаходиться в південній частині Придніпровської низовини. Висота поверхні низинної рівнини в межах

Інформація про авторів:

Сперанська Олена Володимирівна, викладач, кафедра садово-паркового господарства. Email: speranska.ev@gmail.com

Кобець Оксана Валентинівна, канд. с.-г. наук, ст. викладач, кафедра садово-паркового господарства.

Email: kobets1oks@gmail.com

Цитування за ДСТУ: Сперанська О. В., Кобець О. В. Проект будівництва парку історичних і етнографічних періодів у селі Червонокозацьке Запорізької області. Науковий вісник НЛТУ України. 2018, т. 28, № 11. С. 38–41.

Citation APA: Speranska, O. V., & Kobets, O. V. (2018). Project of the construction of the park of historical and ethnographic periods in the village of Chervonokozatskoe, Zaporizhzhia region. *Scientific Bulletin of UNFU*, 28(11), 38–41.

<https://doi.org/10.15421/40281107>

району переважно від 100 до 200 м, в долині р. Дніпро вона знижується до 50 м. Серед зональних типів ґрунтів переважають чорноземи звичайні (75,0 % площі району). На схилах і днищах балок поширені лугово-чорноземні ґрунти. Загальна площа зрошувальних земель становить 20,5 тис. га.

На території району в північній частині – звичайний чорнозем з кількістю гумусу 2,5–3 %, на південь він переходить в темно-каштанові ґрунти. Родючі ґрунти – справжнє багатство Вільнянського краю. У Вільнянському р-ні є річки, водойми, водосховище. Річки: Вільнянка – 19,6 км, Дніпро – 43 км, Мокра Московка – 12 км, Плоска Осокорівка – 25 км, Солоня – 13 км. Ширина річок змінюється від 3–5 м до 50 м, переважна глибина малих річок 2–5 м, швидкість течії від 0,1 до 0,3 м/с. Води в річках слабо мінералізовані та належать до рівнинного типу з переважним сніговим поповненням.

У Вільнянському р-ні налічує 126 водойм-ставків. Один із них знаходиться на території майбутнього "Парку історичних та етнографічних періодів" с. Червонокозацьке у Вільнянському р-ні Запорізької обл. Мирлолюбівське водосховище – 2,11 млн м³ (басейн р. Сононої).

Серед корисних копалин території району варто зазначити граніт біля с. Кам'яне, буре вугілля (на межі з Орхівським р-ном біля с. Купріянівка) і каолінову глину неподалік с. Тернівка, гнейси і кар'єрні піски біля с. Купріянівка, а також гончарні глини і вапняки.

У процесі реформування аграрного сектора створилася багатуокладна система господарювання. Основу сільського господарства становить вирощування зернових і технічних культур.

Мета роботи – обстеження території і її аналіз для виконання робіт із проектування зони відпочинку – "Парку історичних та етнографічних періодів". У майбутньому проекті буде передбачено, що кожна з ділянок парку відображатиме національно-культурні особливості життя певного етносу. Проект приверне увагу як українських, так і зарубіжних туристів.

Методика дослідження. Дослідження і проектні роботи проводили у 2012–2013 рр. на території с. Червонокозацьке Вільнянського р-ну Запорізької обл. На передпроектному етапі було проведено обстеження запропонованої ділянки з урахуванням особливостей рельєфу. Обстеження ґрунтових умов (Teodoronskij & Vogoვაја, 2003, рр. 34–39, 48–49, 76): визначення механічного складу ґрунту було проведено "мокрим" методом Н. А. Качинського. Реакцію ґрунтового розчину визначали за допомогою приладу Алямовського. Структуру і забарвлення ґрунту визначали візуально. Інвентаризацію існуючих насаджень, інженерних мереж, будівель і споруд було проведено згідно з (Instruction, 2001, рр. 26–34, 37–42). Зараженість шкідниками і хворобами проводилася візуально тричі на рік: навесні, влітку та восени.

Результати дослідження. Територія, призначена для будівництва "Парку історичних та етнографічних періодів", розташована у с. Червонокозацьке Вільнянського р-ну Запорізької обл., в 1 км від правого берега р. Любашівка і в 9 км від автомобільної дороги національного значення Запоріжжя-Донецьк (Н-15), через яку здійснюється транспортний зв'язок із районним та обласним центрами. Від Запоріжжя до села відстань становить 42 км, а від Вільнянська – 30 км. Площа села

становить 614 000 м², належить до 4 рівня класифікації КОАТУУ.

Ландшафтний аналіз території. Площа території, що виділена під проектування парку, становить 6,878 га та має прямий ухил 0,03° західної та південної експозиції пагорба, на якому буде спроектовано етнопарк, що характеризує сприятливі умови дренажування. Також на території розташований водний об'єкт – загата, яка з'єднана з р. Любашівка. Водне живлення загати здійснюється завдяки атмосферним опадам і підземним водам. Береги загати укріплені гранітним каменем (Rosstroj, 2002; Bobyleva, 2010).

На цьому ландшафтному об'єкті біоценоз різноманітний і представлений у вигляді рослинних і тваринних співтовариств не тільки на суші, але й у водному середовищі. Основною степовою рослинністю є багаторічні дернові злаки. Запаси фітомаси – 10 т/га. Біомаса в цих ландшафтах становить 200 ц/га. Більша її частина зосереджена в корінні (70–90 %). Зоомаса не перевищує 6 % біомаси. Роль організмів у створенні середовища свого проживання, зокрема мікроклімату, незначна, тому що основна маса живої речовини зосереджена переважно під поверхнею ґрунту. Роль вододільного центру послаблена (рис. 1, 2).

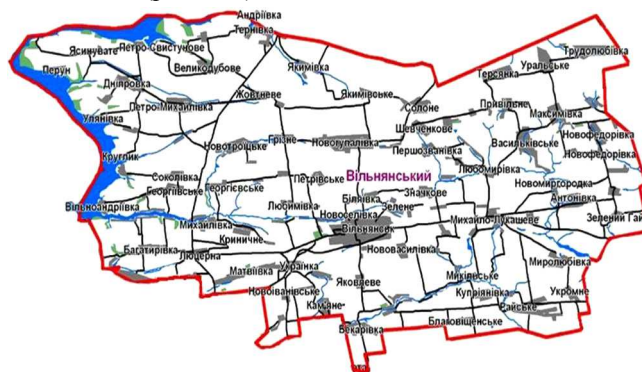

Рис. 1. Мапа Вільнянського району

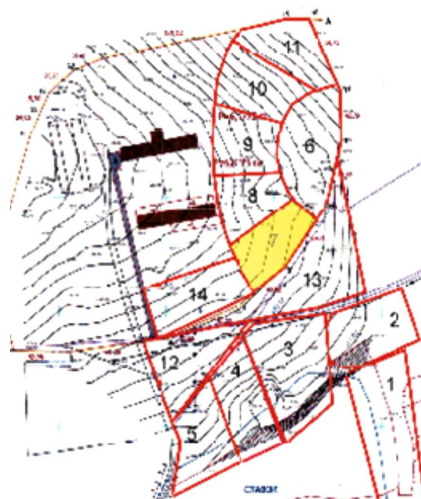

Рис. 2. Ситуаційний план "Парку історичних та етнографічних періодів": 1) спортивний майданчик з причалом; 2) східний сад; 3) монастирський сад; 4) сад у стилі українського кантрі; 5) французький сад; 6) майданчик для дітей з велотреком; 7) італійський сад; 8) дитячий ігровий майданчик; 9) торговельний майданчик-ярмарок; 10) алея майстрів; 11) англійський сад; 12) романтичний сад; 13) сад у стилі модерн; 14) античний сад

Передпроектне обстеження ґрунту дало змогу встановити такі параметри:

- 1) механічний склад ґрунту – середній суглинок;
- 2) структура ґрунту – пилювато-дрібно-зерниста;
- 3) рН водної витяжки – 7,0;
- 4) колір ґрунту – сірий.

З таким забарвленням ґрунту звичайно містять ґумули близько 3–4 % (Field studies of soils, 2014, pp. 76).

Інвентаризацію на ділянці проектування не проводили через відсутність деревної і чагарникової рослинності. На ділянці проектування збереглася первинна рослинність, злаки ковила пірчастого та волосистого, типчак, тонконіг, костер безостий, пирій повзучий і сизий та інші. Серед бобових – конюшина альпійська і гірська, люцерна серпо- і хмелеподібна. З різнотрав'я – земляні горіхи, горицвіт весняний, півонія тонколиста, молочай, шавлія, астрагал пухнастоквітковий, подорожник, васильки. Вдovж ділянки проходять інженерні повітряні електромережі, автомобільна ґрунтова дорога. Загалом рельєф сприятливий для будівництва парку.

Тваринний світ характерний для степової зони – гризуни, птахи: зозуля сіра, ворони, галка, коноплянка, зяблик, сорокопуд, дрізд, сорока, соловей, сова, синиця, славка, ластівка, грак, шпак, крижні, чирки, сірі куріпки, перепели та ін. Осимі та вирійні птахи: дрохва, кроншнеп, вальдшнеп і бекас. Амфібії: ропуха звичайна, жаба ставкова. Плазуни: ящірки, вужі, степові полози, степова гадюка (отруйна). У водоймах риби: лящ, короп, чехоня, судак, бички. Немає будинків і споруд, благоустрою та підземних комунікацій (рис. 3).

Рис. 3. Сучасний стан об'єкту

Проведені дослідження дали можливість приступити до робіт з проектування етнопарку. Було прийнято

рішення розбити ділянку проектування на частини та розробити проекти цих частин у різних стилях ландшафтної архітектури, сформувавши в такий спосіб парк-музей ландшафтного мистецтва різних етносів. (див. рис. 2). Роботи з проектування виконали у 2013 р. студенти кафедри садово-паркового господарства Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії під керівництвом авторів статті.

Частини парку були спроектовані в італійському, французькому, грецькому (елінському), українському кантрі, англійському ландшафтних стилях, а також частину парку було виділено під спортивні споруди, велотрек, місце для спортивної риболовлі та причал на ставку. Центральна частина парку матиме вигляд базарної площі з лавками для торгівлі різними сувенірами, напоями та випічкою, невеликим рестораном.

Висновки і перспективи дослідження. Роботи з будівництва парку виконає Запорізький єврейський центр "Мазал-тов". Попри неповну завершеність робіт з оформлення території парку, там вже неодноразово проводили заняття з дітьми в майстер-класах з українських ремесел, проводили конференції просто неба для дітей з обмеженими можливостями та їхніх батьків. Частиною необхідних коштів було отримано від ВАТ "Запоріжсталь", який виділив гроші на ці роботи як грант.

Перелік використаних джерел

- Bobyleva, O. N. (2010). *Flower-decorative plants of open ground*. (2nd ed.). Moscow: Akademija. [In Russian].
- Field studies of soils. (2014). *The order and methods of work*. Basic requirements for results, April 11, No 130, Ukraine. Retrieved from: http://www.leonorm.com/p/NL_DOC/UA/201401/Nak130.htm. (Actual state of: 01.05.2018). [In Ukrainian].
- Instruction. (2001). *Instruction on inventory of green plantations in settlements of Ukraine*, December 24, No 226, Ukraine. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0182-02>. (Actual state of: 01.05.2018). [In Ukrainian].
- Rosstroj. (2002). *Industrial building*. SNiP 31-03-2001. Moscow: Centr proektnoj produkcii v stroitelstve. [In Russian].
- Teodoronskij, B. C., & Bogovaja, I. O. (2003). *Objects of landscape architecture*. Moscow: MGUL. [In Russian].

Е. В. Сперанская, О. В. Кобец

Хортицькая національная научно-реабилитационная академия, г. Запорожье, Украина

ПРОЕКТ СТРОИТЕЛЬСТВА ПАРКА ИСТОРИЧЕСКИХ И ЭТНОГРАФИЧЕСКИХ ПЕРИОДОВ В СЕЛЕ ЧЕРВОНОКОЗАЦКОЕ ЗАПОРОЖСКОЙ ОБЛАСТИ

В современном мире туристическая отрасль является одним из весомых факторов культурного и духовного развития человека, одной из самых мощных и динамичных отраслей экономики. Туризм сближает людей, в значительной степени способствует развитию транспорта, связи, торговли, сельского хозяйства и др. В Украине есть огромный потенциал для развития зеленого туризма. В рамках реализации Программы развития рекреационно-курортного комплекса и туризма в Запорожской обл. до 2020 г. создан реестр усадеб сельского (зеленого) туризма и этноподворий, который насчитывает 20 объектов. В с. Червонокозацкое Вольнянского р-на Запорожской обл. планируется создание "Парка исторических и этнографических периодов", который будет частью украинской этнографической деревни. В сельскую общину войдут жители села, специалисты, для туристов будут проводить этнические мастер-классы по земледелию, кошению, вязанию сопел, гончарного дела, вышивки, кулинарии, ткачества и плетения. Целью работы стало обследование территории, которая была выделена, анализ климатических, почвенных, ландшафтных условий, растительного и животного мира. Следующим этапом станет проведение работ по проектированию зоны отдыха – "Парка исторических и этнографических периодов". В будущем проекте предусмотрено, что каждый из участков парка будет отражать национально-культурные особенности жизни определенного этноса. Исследование участка проектирования показали, что удобное географическое положение, мягкий климат и природное богатство края создали здесь благоприятные условия для жизни и отдыха человека, в том числе детей и взрослых с ограниченными возможностями. Предполагается, что проект привлечет внимание как украинских, так и зарубежных туристов. Работы по строительству парка будут проводиться Запорожским еврейским центром "Мазал-тов". Часть необходимых средств было выделено ОАО "Запоріжсталь" в качестве гранта.

Ключевые слова: агротуризм; этнографическая деревня; этнографический мастер-класс; стили ландшафтной архитектуры; парк отдыха.

PROJECT OF THE CONSTRUCTION OF THE PARK OF HISTORICAL AND ETHNOGRAPHIC PERIODS IN THE VILLAGE OF CHERVONOKOZATSKOE, ZAPORIZHZHIA REGION

In the modern world tourist industry is one of ponderable factors of cultural and spiritual development of man, one of the most powerful and most dynamic industries of economy. Tourism draws together people, largely assists to development of transport, connection, trade, agriculture, etc. In Ukraine there is enormous potential for the development of green tourism. Within the framework of realization of the Program of Development of Recreational-resort Complex and Tourism by 2020 in Zaporizhzhya Oblast, the register of farmsteads of rural (green) tourism and ethno farmstead is created, that contains 20 objects. Creation of "Park of Historical and Ethnographic Periods" which will be a part of the Ukrainian ethnographic village is planned in the village of Chervonokozatskoe Volnyansky in the district of Zaporizhzhya Oblast. Rural community will be composed by the present habitants of village and specialists who will conduct ethnic master classes on agriculture, mowing, sheaf tightening, pottery, embroidery, cooking, weaving and wickerwork for tourists. The inspection of the territory that was distinguished, analysis of the climatic, landscape terms, vegetable and animal world, and ground, became the aim of our work. The next stage will be the implementation of work on designing a recreation area of "the Park of Historical and Ethnographic Periods". It will be envisaged in a future project, that each of areas of the park will represent national and cultural features of life of certain ethnos. Researches of planning area have shown that a convenient geographical location, mild climate and natural richness of the region have created here favourable conditions for life and recreation of people, in particular, children and adults with disabilities. The project is supposed to attract attention of both Ukrainian and foreign tourists. Zaporizhzhya Jewish Community Center Mazal-Tov performed works on the construction of the park. A part of the necessary funds was provided by JSC "Zaporizhstal" as a grant.

Keywords: green tourism; ethnographic village; ethnographic master class; styles of landscape architecture; recreation park.